

ИЗВЕШТАЈ ОД КОНСУЛТАЦИИ СО ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

за изменување и дополнување на Одлуката за формирање Совет за соработка меѓу Владата и граѓанското општество

Ноември 2024 година

I. Предмет, формат и цел на консултациите

Одделението за соработка со невладините организации на Генералниот секретаријат на Владата во соработка со проектите финансирани од Европската Унија „Техничка поддршка за подобрување на овозможувачката средина за граѓанските организации во Република Северна Македонија” и „ЕУ поддршка за Граѓанскиот ресурсен центар – фаза 2” во октомври 2024 година спроведе циклус на консултации со граѓански организации. Овој извештај содржи концизен преглед на клучните забелешки и препораки од претставниците на граѓанските организации кои учествуваа во процесот на консултации.

Намената на консултациите беше да се утврдат и дискутираат недостатоците во *Одлуката за формирање Совет за соработка меѓу Владата и граѓанското општество* (Одлуката), кои негативно се одразиле на работа на Советот и неговата функција како механизам за структуриран дијалог меѓу Владата и граѓанското општество. Целта на консултациите беше да се предложат конкретни предлози за подобрување на текстот на Одлуката.

Процесот на консултации започна со објавување на повик за препораки за текстот на Одлуката, објавен од Одделението за соработка со НВО на Генералниот секретаријат на Владата на 05.09.2024 година. Врз основа на добиените предлози, Одделението подготви нацрт на измени и дополнувања на Одлуката кој беше презентираан и дискутиран на консултациите.

Консултациите беа спроведени со околу 90 претставници на граѓански организации преку:

- Онлајн настан за консултации (15.10.2024);
- Две консултативни средби со локални граѓански организации во Гостивар (24.10.2024) и Битола (25.10.2024); и
- Работилница за дискусија и финализирање на измените на Одлуката (01.11.2024).

Секој од настаните започна со презентација на процесот, причините поради кои е започната постапката за измена на Одлуката, важноста на ефикасен Совет и детална презентација на подготвените нацрт-амандмани на Одлуката. Сите учесници на настаните имаа можност да ги изнесат своите ставови и коментари во однос на предложените измени.

II. Клучни новини предложени со првичните нацрт-амандмани

Нацрт-амандманите на Одлуката кои беа предмет на консултација ги опфаќаа следните новини:

- Воведување обврска за членовите на Советот од граѓанските организации да ги информираат, консултираат и вклучат клучните чинители и организации во нивните

области на работа, за работата на Советот. Секој член од ГО ќе треба да подготви годишен план за консултации и извештај за неговото спроведување;

- Советот одржува седници по правило еднаш на три месеци;
- Реконфигурација на составот на Советот што вклучува намалување на бројот на членови, ревидирање на членовите од министерствата (имајќи ја во предвид новата реорганизација на државната администрација) како и областите на работа на ГО;
- Воведување на заменици на членовите на Советот од редот на организациите;
- Обезбедување поддршка од најмалку две организации за поднесување кандидатура за членство во Советот;
- Обезбедување можност за секоја организација да гласа за повеќе кандидати во рамките на нивните соодветни области на работа;
- Поставување задолжителен минимум на гласови за кандадат за да може изборот на тој кандидат да се смета за валиден;
- Несвикувањето седница во период од шест месеци се смета за основа за престанок на мандатот на сите членови на Советот;

Дел од предложените новини беа прифатени во рамки на консултациите, а дел не. Подолу е презентирани преглед на клучните точки околу кои се одвиваше дискусија.

III. Преглед на клучните точки за дискусија

1. За функцијата и мандатот на Советот

- Опсегот на работа на Советот е доволно детално обработен во Одлуката. Клучен проблем што треба да се реши е да се осигура дека Владата го консултира Советот и ги зема предвид неговите мислења и препораки. Особено, пред да се донесат клучни одлуки, политики и прописи кои влијаат или се релевантни за овозможувачката средина за граѓанското општество;
- За остварување на својата функција како **советодавно тело** на Владата, во Одлуката треба да се воведат изречна должност владите да ги разгледаат и земаат во предвид мислењата и препораките на Советот;
- Граѓанските организации се согласуваат дека Владата на кој било начин не може да биде обврзана со ставовите на Советот. Како и да е, како добра практика, поставувањето обврска за разгледување на препораките и/или мислењата на Советите ќе биде вреден придонес во негувањето на културата на зајакнување на структуриран дијалог;

2. За улогата и функцијата на Советот во подготовката на Стратегијата за соработка меѓу Владата и граѓанското општество

- Советот како клучен механизам за структуриран дијалог меѓу Владата и граѓанското општество треба активно да учествува во процесот на подготовка на Стратегијата, преку артикулирање на гласовите на граѓанското општество;
- Советот не е извршно тело, но во сегашната институционална рамка треба да биде активен во стратешкото планирање што е релевантно за граѓанското општество;

3. За предложената обврска на членовите на Советот предложени од ГО да ги информираат и консултираат организациите од нивната област на работа

- Суштината на постоењето на Советот е неговата репрезентативност. Организациите треба да бидат информирани дека нивните претставници се членови на Советот. Неопходно е да постои и да се гарантира постојана двонасочна комуникација.
- Немаше суштински коментари за утврдување и регулирање на обврската членовите предложени од организациите да ги информираат и консултираат организациите во нивните области. Важно е да се развие единствен и предвидлив систем за обезбедување на редовни и навремени консултации. Деловникот треба подетално да го уреди ова прашање.

4. За составот на Советот и бројот на членовите

- Бројот на членовите на Советот треба да зависи од бројот на министерства чија работа е релевантна за ГО и бројот на области во кои работат граѓанските организации.
- Министерството за локална самоуправа (поради улогата што ја има во однос на локалната власт и рамномерниот регионален развој) и Министерството за внатрешни работи поради релевантноста на прашањата поврзани со заштитата на слободите треба да бидат дел од Советот. Во Советот треба да присуствува и Министерството за економија и труд. Министерството за јавна администрација, доколку остане надлежно за процесот на оцена на влијанието на регулативата, исто така треба да се земе предвид.
- Во однос на областите од кои се избираат членови на Советот од редот на граѓанските организации, безбедноста треба да се прецизира како област која во последно време е од особено висок приоритет. Треба да се признае заштитата на маргинализираните групи како специфична област која суштински се разликува од социјалната заштита.
- Треба да се обезбеди соодветна регионална застапеност и да се утврдат модалитети за да се осигура дека одреден број членови и/или заменици се од региони надвор од скопскиот регион. Една од опциите е да се даде предност на изборите на кандидатот кој не е од Скопје доколку има ист број гласови.
- Областите треба дополнително да се прецизираат со специфицирање на подобластите под секоја област со цел да се осигура дека сите различни граѓански организации можат да имаат претставник во Советот.

5. За предлогот за воведување заменици членови

- Замениците членови ќе се погрижат Советот да го има потребниот кворум за работа. Треба да се разјасни дали организацијата мора да предложи член и заменик од сопствената организација (вработен, член итн.) или може да се предложи и заменик од друга организација, што пак ќе ја поттикне меѓусебната соработка помеѓу различните организации.
- Подобрено е да се охрабрат организациите да предлагат членови од различни организации. Тоа ќе мотивира соработка и комуникација за време на изборниот процес.

6. За предлогот да се воведат задолжителна поддршка од две организации да се сметаат за кандидат

- Предлогот за писмена поддршка од најмалку две организации при кандидирање при предлагање изборен праг од најмалку пет гласа беше оценет како непотребно оптоварување на процесот што може да ги одврати кандидатите и организациите. Легитимноста ќе се постигне преку минималниот број гласови што мора да се добијат. Ова носи ризик од циклус на неуспешни повици и непотребни компликации на процедурата.

7. За воспоставување минимален број гласови (изборен праг)

- Минималниот број гласови за зајакнување на легитимитетот е позитивен за членовите на Советот. Учесниците на консултациите го поддржаа предлогот со тврдења дека бројот пет може да се смета за мал, но во оваа фаза е подобро да се започне со понизок број гласови.

8. За предлогот да не се дозволи последователен мандат

- Првичниот предлог, членовите да имаат право на реизбор, но не еден по друг, беше одбиен. Аргументите во врска со ризикот од незаинтересираност за водење и губење на институционалната меморија го оправдуваат правото на последователна селекција. Тоа го носи и ризикот од губење на институционалната меморија.

7. За предлогот за проширување на правото на глас во секоја од областите за работа

- Предлогот организациите да можат да гласаат за по еден кандидат во секоја област во која начелно дејствуваат беше оценет како позитивен, иако беа истакнати одредени резерви.

8. За предлогот за престанок на мандатот поради неодржување седница

- Мнозинството од учесниците на консултациите кои се изјаснија за можноста за престанок на мандатот поради неодржување на седница во период од шест месеци беа изречно против. Дадените аргументи вклучуваат ризик од влијание врз Советот и недостаток на индивидуализација на одговорноста за неодржување состаноци.

IV. Заклучоци

- Владата треба да ги земе предвид мислењата и препораките на Советот при одлучувањето и процесите на креирање политики кои се однесуваат или имаат влијание врз овозможувачката средина на граѓанските организации;
- Советот треба активно да се вклучи во процесот на подготовката и следењето на спроведувањето на Стратегијата за соработка меѓу Владата и граѓанското општество;
- Потребно е да се воспостави обврска членовите на Советот од редот на граѓанските организации да ги информираат, консултираат и да ги вклучат засегнатите страни во областа што ја претставуваат за работата и заклучоците на Советот. Од особена важност е да се следи дали оваа обврска е исполнета.
- Важно е да учествуваат во работата на Советот сите клучни министерства кои во рамките на своите надлежности вршат работи што ги засегаат или се однесуваат на граѓанските организации. Областите на делување на граѓанските организации

мора да бидат формулирани на начин што ќе обезбеди општите области да се специфицираат во под-области со цел да се спречи да не се дозволи одредени граѓански организации да го дадат својот глас.

- Можноста граѓанските организации да гласаат за повеќе кандидати од различни области на делување позитивно ќе влијае на бројот на гласови и на успешноста на изборниот процес.
- Воспоставувањето праг од најмалку пет гласа го обезбедува легитимитетот на членот на Советот до одреден степен.